

УДК 37.046

Тагаева Эльвира Жанболотовна
Кыргызстан Ислам университетинин Гуманитардык билимдер факультетинин теология
кафедрасынын студенткасы

Тагаева Эльвира Жанболотовна
Студентка кафедры теологии
факультета гуманитарных знаний Исламского университета Кыргызстана.

Tagaeva Elvira Janbolotovna
Student of the Department of Theology,
Faculty of Humanities, Islamic University of Kyrgyzstan

ОНЛАЙН ОКУУ РЕЖИМИНИН ЖАШООБУЗГА ТИЙГИЗГЕН ТААСИРИ

ВЛИЯНИЯ ОНЛАЙН ОБУЧЕНИЕ НА НАШУ ЖИЗНЬ

THE INFLUENCE OF ONLINE LEARNING ON OUR LIVES

Аннотация: Бул макалада пандемия учурундагы билим берүү системасы онлайн окуу режимин кандай деңгээлде башынан өткөргөнү жөнүндө баяндалды. Онлайн окуу режиминин эки тарабын тең карап, билим берүүгө тийгизген таасири тууралуу сөз кылып, анын терс жана оң жактары жөнүндө сөз кылынды. Студент катары өзүмдөн жана башка студенттерден байкаган таасирлер жана баштан өткөн мисалдар макалада чагылдырылды.

Аннотация: В этой статье рассказывается о том, на каком уровне прошла онлайн-обучения во время пандемии в системе образования. Рассмотрела обе аспекты онлайн-режима обучения и затронула о том какое влияние оказывал на качество образование, а также об отрицательных и положительных сторон онлайн обучения. Будучи студентом, описала в статье свои видения и примеры из жизни студента во время пандемии и про его условия в сфере образования.

Abstract: This article describes the level of online learning during the pandemic in the education system. I considered both aspects of the online learning mode and touched on the impact of education on the quality, as well as on the negative and positive aspects of online learning. As a student, she described in the article her visions and examples from the life of a student during the pandemic and about his conditions in the field of education.

Негизги сөздөр: пандемия, билим берүү, онлайн окуу, студенттер, билим берүү сапаты, терс жактар, жаңы мүмкүнчүлүктөр.

Ключевые слова: пандемия, образования, онлайн обучения, студенты, качество образования, отрицательные стороны, новые возможности.

Keywords: pandemic, education, online learning, students, quality of education, negatives, new opportunities.

Ковид-19 оорусу Кытай жергесинде 2019-жылдын акыркы айларында пайда болуп, аба аркылуу тез арада адамдан адамга жугуп, дүйнө жүзүнө тез аранын ичинде таркады. Адамдар биринин артынан бири бул дартка дуушар болушуп, дүйнө жүзүн бир убакыттын ичинде бардык адамзатты үйлөрүнө камап, жашообуз дистанциондук форматка өтгү. Мындай көрүнүш эки, үч жыл мурун айтылса ишенбей турган абалга азыр өзүбүз күбө болуп отурабыз. Бул дарттын тез аранын ичинде дүйнө жүзүнө таркап кетүүсүнүн эң негизги себеби, адамдардын, тактап айтканда биздин кайдыргерлигибизден. Жөнөкөй эле гигиена нормаларын сактап, беткаптарды өз учурунда кийип, дарттын андан ары ушундай ылдамдык менен таркап кетбөөсүнө тосколдук болбогондо балким адам жоготуулардын саны көп эсе аз болуп, мындай кризистүү, оор абалга дуушар болбойт белек. Эмнеси болсо дагы бул нерсе өтүп, андан аркы жашообузду улантып, бул дарттан өзүбүзгө сабак алып гана чыгып кетүүбүз керек.

Көптөгөн мамлекеттер мындай дартка медициналык жактан, экономика жактан, билим берүү жаатында даяр эмес болду. Медицинасы күчтүү мамлекеттер дагы өз убагында, көптөгөн кыйынычылыктарга дуушар болгон соң, бул көйгөйлөр бизди айланып өткөн жок. Бизде дагы бул дарттын таасиринен көптөгөн көйгөйлөр, издер өз таасирин калтырып кетти.

Кыргызстанда биринчи жолу Ковид—19 оорусу менен катталган адамдар 2020-жылдын 18-мартында үч бейтап ооруканага жаткырылган. Андан ары булардын саны күндөн күнгө көбөйүп, мамлекеттеги абал курчуй баштаган. Ошол эле күнү убактылуу мектептер, ЖОЖдор жабылып, аралыктан окууга өтүшүп, ал эми калайык калк карантинге жабылды.

Ковид-19 вирусунун дүйнө жүзүндө бардык тармактарга өзүнүн таасирин тийгизди. Бир гана экономика жагында эмес башка дагы тармактар дагы чоң жоготууларга дуушар болду. Ошол эле кино индустриясында, спорт тармагындагы иштердин токтоп калуусу ж.б.

Бирок булардын ичинен эң эле оор кагылышуу билим берүү тармагында болду. Коронавирус бир гана билим берүү тармагына таасирин тийгизип калбастан, анын өзгөрүүсүнө да себепчи болуп калды.

Эгерде статистикага кайрыла турган болсок дүйнө жүзү боюнча 135 мамлекетте мектеп жана жогорку окуу жайлар жабылып, аралыктан окууга өтүштү. 1,254 млрд окуучулар мектептер жабылып калгандыктан аралыктан окууга мажбур болушту. Коронавирус пандемиясынын айынан дүйнөдө ар бир бешинчи окуучу мектебине барып, билим ала албай калды [1].

Эми аралыктан окуунун негизги баштан өткөргөн көйгөйлөрү жана алардын келечекте коомго тийгизе турган таасирлерине кенээнирээк токтолуп, ошонун айланасында сөз кыла турган болсок, эң негизгиси аралыктан окуудагы дуушар болгон көйгөйлөр:

- Интернет бул жерде турсун, электроэнергиянын кээ бир территорияларда жетишсиздиги, ал эми мунун айынан үзгүлтүксүз билим берүүгө жана алууга мүмкүн эмес. Билим берүү министирлигинин кыйынчылыктарынын бир дагы ушул тээ алыскы айыл аймактарга интернет жана электроэнергиянын үзгүлтүктөргө учурап, бул көйгөй өз учурунда чечилбей, аймактагы студенттер жана мектеп окуучулары маалыматты түз мугалимден албай, аксап калышты.

- Техникалык мүчүлүштүктөр. Башкача айтканда техникалык каражаттардын бирдей болбосу. Мисалга ала турган болсок, көпчүлүк үй-бүлөлөрдө бир эле бала эмес, бир канча мектепте жана ЖОЖдо окуган балдары бар көп балалуу үй-бүлөлөрдө смартфон менен компьютер бирден гана болуп, ал эми сабактар бир убакта өтүлүп калып жатты. Мындай учурларда ким окуп, ал эми ким өзүнүн кезегин күтүп сабактарга катышуу мүмкүнчүлүгүнөн ажырап жатышты [2].

- Ошол эле мектептерде же ЖОЖда мугалимдердин көбүнүн жаш өзгөчөлүктөрү алтымыштан улуу болуп, интернет колдонууда кыйынчылыктарга дуушар болуп, баштапкы карантин этаптарында сабактар өз учурунда өтүлбөй жатты.

- Салттуу окууга салыштыра турган болсок аралыктан окуу убагында көбүнчө студенттер өз алдынча окуп, үй тапшырмалар салыштырмалуу көп берилип жатты. Натыйжада, билим берүү сапаты кескин түрдө төмөн түшүп кетти.

- Аралыктан окуунун дагы бир терс жагы студенттерге жана ошондой эле мугалимдерге дагы жандуу баарлашуу болбой, окууга болгон кызыгуулары жок болуп, сабактарга катышуу сапаты түшүп кетти. Бул дагы билим сапаттынын төмөндөшүнө себепчи болду.

- Ковид-19 оорусунан улам бардык тармактар аралыктан иштөөгө өтүп, ал эми көп тармактардагы иштөөчү жайлар кризисге учурады. Жыйынтыгында бизнестердин жабылуусуна алып келди. Демек, коптогон жарандар кунүмдук жумушу жок финансалык үзгүлтүктөргө учурап, каражат жактан кыйынчылыктарга дуушар болду. Ал эми жергиликтүү элде кризис болгондо бардык тармактарга залакасын тийгизип, билим берүү мекемелерине дагы өз таасирин тийгизди. Көптөгөн студенттер контракттарын төлөй албай окууларынан айдалдып, ошондой эле академиялык кадрларга дагы айлык майаналарын төлөп бере албагандыктан, көптөгөн кадрларды кыскартууга туура келди.

Бирок ковид-19 пандемиясынын тийгизген кемчиликтерин эске албаганда, аралыктан окуудагы билим берүү системасына тийгизген мүмкүнчүлүктөрү дагы аз эмес. Мисалга бир нече пайдалары жөнүндө сөз кыла турган болсок:

1. Онлайн окуу үчүн окуу платформалардын мүмкүнчүлүктөрү ачылып, конкуренция кобойгондун натыйжасында сапаттуу платформалардын пайда болушуна алып келди. Мисалы, онлайн окуунун баштапкы мезгилинде What's up, Skype, Telegram сыяктуу окуу учун эмес баарлашуу иретинде колдонулган платформалар менен пайдаланып келишти. "Массалык билим берүүдө мындай платформалар иш жүзүндө болгон эмес. Башкача айтканда өзүнчө стартаптар бар бирок алар жарым гана талаптарга жооп берип жатты – күндөлүк.ру, Якласс же Skyeng, сыяктуу. Алар жеке сабак отүүдө өзүнүн жардамын тийгизди, бирок толук кандуу дистанттык билим берүү жөнүндө сөз кыла турган болсок,

анда ага мектептер таптакыр даяр эмес эле, ошондуктан онлайн окуу үчүн баарлашуу иретинде колдонулган платформалар менен колдонуп жатышты.”- дейт IT тармагындагы ишкер [3].

Кийин бара-бара атайын окуу үчүн ачылган платформалар көбөйдү, алардын сапаты дагы көтөрүлө баштады. Google meet, Zoom тиркемелери аркылуу онлайн сабактар өтүлүп, Google classroom тиркемеси үй тапшырмалар, же экзамендер үчүн сапатуу бир платформа болуп бере алды.

2. Онлайн окуу убагында жер шаарынын кайсы бурчунда болбо, канчалык алыстыкта жайгашпа сабакка катышбаганга шылтоо жок болду. Эгерде сыркоолоп калсан салттуу окуу убагында сабака бара албай, маалыматтан арта калмаксын, ал эми онлайн окуу убагында ооруп жатсан дагы сабакка катышып, маалыматты түз мугалимден алууга мүмкүнчүлүк болду.

3. Окуу темпин өзүбүзгө ылайыкташтырып алсак болот. Жүктөлгөн лекцияларды өзүнүз каалаган убакытта, каалаган учурда ачып окуу мүмкүнчүлүгү бар болду. Мурда милдеттүү түрдө сабака катышуу үчүн бир сааттык жолду унаа менен өткөрүп, анан сабака катыша алсан, ал эми онлайн сабак аркылуу өзүнүздөр каалаган бошогон убагыңызда материалдарда ачып, окуп, түшүнбөй калсаныз кайра угуп, каалаганча убакыттыңызды кетирип, кенээн маалымат алсаңыз болот.

4. Онлайн курстарга болгон (доступ) кенен болуп, ошол эле учурда онлайн курстардын офлайн курстарга караганда төлөө акынын төмөн болуп, көптөгөн адамдарга мүмкүнчүлүктүн ачылуусу жакшы болду. Бул дагы алыскы аймактардагы тургундарга, шаарга келип офлайн түрдө курстарга катышып, маалымат алууга шарты болбогон адамдар үчүн өздөрүнүн айылында эле онлайн түрдө интернет аркылуу курстарга катышып, билим алууга мүмкүн болуп калды. Дагы бир жакшы жагы курстар өздөрүнө клиенттерин көбөйтүп, кирүүчү доходору дагы көбөйүүшүнө алып келди[4].

5. Онлайн окуунун дагы бир пайдасы бул бир гана окуучулар жана мугалимдердин гана эмес баардык тармактагы адамдардын, жадагалса улуу муундардын дагы интернет менен, технология менен болгон мамилеси жана колдонуучулардын саны өсүп, бул жыйынтыгында технологиянын сапатынын өсүшүнө алып келди. Рынокко болгон талаптар көбөйгөн сайын, ар кандай тиркемелер пайда болуп, рынокто конкуренция көбөйдү, ал эми конкуренция көбөйсө ошол тармакта сапат да жогорулашына таасирин тийгизди.

6. Пандемия учурунда адамдар менен түзмө-түз контакт болууга тыйуу салынгандыктан көптөгөн иш-чаралар, ошонун эле катарында илимий конференциялар дагы болбой калды. Бирок, салттуу конференциялардын ордуна аралыктан, онлайн түрүндө иш чаралар өтүп, башка бир форматтагы конференциялар ачылды. Онлайн конференциянын дагы бир пайдасы бул бир гана ички менторлор же кадрлар менен гана баарлашып, пикирин укбастан, чет өлкөдөгү нечендеген күчтүү профессорлор менен биргеликте конференцияларды өткөрүп, бири бирибизге тажрыйбаларыбыз, билимдерибиз менен бөлүшүп, көптөгөн пайдаларды алууга толук шарттар түзүлдү. Мурда салттуу конференцияларга чет өлкөдөн бир конокту чакыра турган болсок анда ага кетүүчү чыгымдар дагы болмок, онлайн конференциянын дагы бир жагы ар бир тарап өзү каалаган жерде конференцияга тиркеме аркылуу кирип, көп чыгым кетирбешинде, жана ошондой эле мындай конференцияга катышуучулардын сандары салттуу конференцияга салыштырмалуу көп болуп, көп адаидар маалыматты билип, пайда алып жатышты.

Ковид-19 пандемиясынын билим берүү жаатына тийгизген жакшы жана терс жактарын карай турган болсок, жакшы менен жаман жанаша жүрөт дегендей аралыктан окуу бизге терс таасирин тийгизүүсү менен эле бирге баарыбызга жаңы мүмкүнчүлүктөрдүн эшиктерин ачып, жакшы тажрыйбаны калтырып кетти. Терс жактарынын үстүнөн дагы дагы иштеп, минималдаштырып алсак болот. Бирок ошол учурда онлайн окуу салттуу окууну дагы өз башыбыздан өткөрүп, ал жагын дагы бул жагын дагы байкаштырып көрүп, өз байкоомду айта турган болсом аралыктан окуу процесси салттуу, мугалим менен студент түзмө-түз маңдайларында отуруп окуу көп эсе жакшыраак деп айта алам. Себеби, студентке дагы

окууга болгон дисциплина болуп, керектүү убагында мугалиминен суроо сурап, ошол сабак учурунда толугу менен маалымат алуунун үстөндө гана болуп эч бир нерсеге алыксыбай окуй алат. Ал эми өзгөчөлүктөрдү аралыктан окуу процессинде байкай алган жокмун.

2019-жылы Кытай жергесинде пайда болгон вирус 2020-жылдын жаз мезгилине карата дуйно жузуно таркап, ковид-19 вирусуну политикалык, экономикалык жана билим беруу жагында сыноо болуп, көптөгөн күчүү мамлекеттердин дагы мындай масштабдуу дартка даяр эмес экенин көргөздү. Эми бул дарттан кийин пайда болгон көйгөйлөрдү кайрадан карап чыгып, азыркы учурга, азыркы технология заманына жараша жакшы жакка өзгөрүүлөрдү жасап, андан ары дүйнөнүн өнүгүүшүнө жүз бурушубуз керек.

Колдонулган адабияттар:

1. Влияние пандемии COVID-19 на образование — Википедия (wikipedia.org)
2. <https://news.rambler.ru/other/43990096-o-problemah-obrazovaniya-v-period-epidemii/>
3. <https://vc.ru/education/153144-pandemiya-cifrovogo-obrazovaniya>
4. <https://zen.yandex.ru/media/foxtime/onlainobrazovanie-plusy-i-minusy-5f894aa29eb9a66f8bdb1d92>